

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

Ректор **ХАДЖИНОВ**

_____ 2024 року

ПРОГРАМА

вступного випробування зі спеціальності
для здобуття ступеня освіти «Доктор філософії»

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітньо-наукова програма Право

Програма вступного випробування для вступників на здобуття ступеня освіти «Доктор філософії» за спеціальністю 081 Право, 2024 рік. 23 с.

Розробники:

КОВАЛЬ І.Ф., декан юридичного факультету, доктор юридичних наук, професор;

ГОЦУЛЯК Ю.В., завідувач кафедри теорії, історії держави і права та філософії права, доктор юридичних наук, доцент;

ПАВЛЮЧЕНКО Ю.М., завідувач кафедри господарського та адміністративного права, доктор юридичних наук, професор;

МІХАЙЛІНА Т.В., професор кафедри теорії, історії держави і права та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

ТУРЧЕНКО О.Г., завідувач кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент.

Програма вступного випробування затверджена на засіданні вченої ради юридичного факультету, протокол № 11 від 24 квітня 2024 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для вступу на навчання за ступенем освіти «Доктор філософії» за спеціальністю 081 «Право» освітньою-науковою програмою «Право» Донецького національного університету імені Василя Стуса необхідно скласти вступне випробування зі спеціальності в межах питань, заданих програмою вступного випробування.

Вступне випробування до аспірантури проводиться з метою оцінки рівня знань і компетенцій вступників, які є необхідним підґрунтям для подальшого навчання та здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Вступний іспит приймається екзаменаційною комісією у формі тестування відповідно до змісту білету.

Тести є інструментом оцінювання результатів навчання як програмних, так і за освітніми компонентами, вибірковими дисциплінами, окремими темами. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти. Мета тесту – оцінити рівень знань та вмінь вступника, проаналізувати результати в частині їх відповідності до очікуваного переліку зазначених в ОП результатів навчання та компетентностей, визнати рівень засвоєння і опанування кожним здобувачем.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Екзаменаційний білет складається із пакету завдань, що містить ключових предметних напрямів, в рамках яких розвиваються наукові школи юридичного факультету: теорії держави і права, конституційного права, господарського права. Пакет завдань містить 40 питань:

10 - з теорії держави і права;

10 – з конституційного права;

20 – з господарського права.

На розв'язання 40 тестів вступнику відводиться 60 хвилин.

Тести мають 2 рівня складності.

I рівень складності. Завдання 1 - 20. У кожному завданні – лише одна правильна відповідь. Правильна відповідь оцінюється в 2 бали.

II рівень складності. У тестах 21 – 40 є вищим рівнем складності. У кожному завданні – лише одна правильна відповідь. Правильна відповідь оцінюється у 3 бали.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно відповівши на усі завдання під час тестування становить 100 балів, мінімальна, яка потрібна для участі в конкурсному відборі, складає 60 балів.

Підсумкова оцінка за вступний іспит за спеціальністю (ВІС) вираховується по формулі

$$\text{ВІС} = \text{N} + 100,$$

де N - кількість балів, набрана на тестуванні.

Вступники, які отримали оцінку нижче **160** балів (за 200 бальною шкалою), не допускаються до участі у конкурсному відборі.

Результати випробування:

якщо вступник набрав менше балів, ніж передбачено Правилами прийому, він вважається таким, який не склав випробування, і не допускається до подальшої участі в конкурсному відборі. За умови успішного виконання запропонованих завдань вступник має право брати участь у конкурсному відборі.

ПЕРЕЛІК І ЗМІСТ ТЕМ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Предметний напрям:

Теорія держави і права

Загальна характеристика теорії держави і права, проблеми методології та методів дослідження держави і права, загальнотеоретичні поняття, предмет і взаємозв'язок теорії держави і права з іншими науками про людину та суспільство.

Поняття держави, її соціальне призначення та функції, типологізація держав, класифікація форм держави, загальні проблеми та принципи організації державного механізму.

Держава і громадянське суспільство, держава в політичній системі суспільства, національна держава, демократична держава, соціальна держава, держава в умовах інтеграції і глобалізації.

Сучасні концепції правопорозуміння, загальне розуміння права, об'єктивне та суб'єктивне в праві, принципи права, право і закон.

Соціальне призначення та функції права, цінність права, місце права в системі соціального регулювання, право і держава.

Права людини, класифікація прав людини та їх гарантії, права людини та право, правова держава.

Правове регулювання, структура й основні складові механізму правового регулювання, типи та методи правового регулювання, дія права та його соціальна ефективність.

Джерела та форми права, класифікація джерел права в різних правових системах, нормативно-правовий акт як основне джерело в правовій системі України, нормотворча діяльність і техніка.

Поняття правової норми, галузі і інститути права та їх класифікація; законодавство та його структура, тлумачення законодавства.

Правосвідомість, її структура та види, право і мораль, правова культура суспільства та особи.

Зміст і структура правовідносин, проблеми реалізації суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, правозастосовна діяльність, законність і правопорядок.

Правова поведінка, правомірна поведінка та правопорушення, юридична відповідальність і її механізм.

Правова система суспільства та її структура, класифікація правових систем сучасності; сім'ї правових систем, національна правова система, міждержавні правові системи, формування нових правових систем, порівняльне правознавство.

Становлення та особливості розвитку державності, права та правової системи України.

Предметний напрям:

Конституційне право України

Поняття, предмет і метод конституційного права як галузі права. Конституційно-правові відносини: їх суб'єкти, об'єкти, види, підстави виникнення, зміни і припинення. Відповідальність у конституційному праві: правова природа, особливості, її види (форми), підстави, суб'єкти, санкції.

Джерела конституційного права як галузі права. Колізії в конституційному праві. Джерела природного та позитивного права.

Конституціоналізм та основні етапи його становлення. Поняття та сутність конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Конституційний розвиток сучасних держав.

Порядок ухвалення конституції та внесення до неї змін. Конституція як особливий об'єкт охорони з боку суспільства і держави. Характеристика Конституції України. Тлумачення та реалізація Конституції України. Особлива правова охорона Конституції України. Правовий статус Конституційного Суду України. Конституційний Суд та конституційна реформа: новели Конституції та законодавства.

Конституційний лад та його засади. Людина як найвища соціальна цінність. Конституційне закріплення народного суверенітету і форми його реалізації. Конституційні засади державного суверенітету і його гарантії. Конституційна характеристика України як правової, демократичної, соціальної держави. Конституційне закріплення форми правління. Конституційний принцип поділу влади. Конституційний принцип верховенства права. Конституційні засади політичної системи. Міжнародно-правові аспекти засад конституційного ладу.

Конституційно-правовий статус мов та конституційні засади мовної політики. Державні символи та конституційно-правове регулювання порядку їх використання.

Конституційно-правові засади взаємовідносин держави і громадянського суспільства. Поняття та види громадських об'єднань. Конституційно-правовий статус політичних партій та громадських об'єднань в Україні: порядок створення, права та обов'язки, підстави та порядок припинення діяльності, відповідальність. Конституційно-правові засади інформаційних відносин.

Поняття та принципи громадянства. Підстави і порядок набуття громадянства. Підстави та порядок припинення громадянства. Вирішення питань громадянства.

Конституційно-правовий статус особи та його елементи. Конституційні принципи правового статусу громадян. Конституційні права і свободи людини і громадянина. Міжнародні стандарти прав людини та основоположних свобод. Конституційна регламентація прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Обмеження прав і свобод особи: конституційно-правовий аспект. Гарантії прав і свобод людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Поняття та принципи конституційно-правового статусу національних меншин. Права та обов'язки національних меншин. Гарантії реалізації прав національних меншин.

Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства: поняття, категорії, права, свободи, обов'язки, особливості юридичної відповідальності. Конституційне закріплення права на притулок. Правовий статус закордонних українців.

Поняття надзвичайного стану, умови його введення і припинення. Заходи, що запроваджуються в умовах надзвичайного стану. Конституційні гарантії прав людини і громадянина в умовах надзвичайного стану.

Форми безпосередньої демократії та їх конституційно-правове закріплення. Поняття та види референдумів. Предмет референдуму. Порядок призначення референдумів, підготовка їх проведення. Порядок голосування і визначення результатів референдумів. Юридичні наслідки проведення референдумів.

Поняття виборчої системи і виборчого права. Типи виборчих систем. Види виборів. Конституційні принципи виборчого права. Стадії виборчого процесу. Гарантії суб'єктів виборчого процесу. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Поняття органу державної влади, класифікація органів державної влади. Конституційне закріплення системи органів державної влади. Державно-правові конфлікти: поняття, особливості, причини виникнення, конституційно-правові засоби (форми) їх врегулювання.

Парламент і парламентаризм. Функції і повноваження парламенту. Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Організаційно-правові форми діяльності парламенту. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень парламенту. Парламентський контроль.

Конституційно-правовий статус члена парламенту. Права та обов'язки парламентарів. Гарантії депутатської діяльності.

Конституційно-правовий статус глави держави. Загальна характеристика інституту президентства. Функції і повноваження глави держави. Підстави і процедура дострокового припинення повноважень глави держави. Усунення президента з поста в порядку імпічменту. Конституційно-правовий статус органів при президентові.

Виконавча влада та система її органів. Конституційно-правовий статус уряду та інших органів виконавчої влади.

Конституційно-правове регулювання судової системи. Система судів загальної юрисдикції. Конституційні гарантії діяльності суддів. Конституційні засади судочинства. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. Конституційно-правовий статус прокуратури.

Поняття та види територіального устрою. Система територіального устрою. Конституційно-правовий статус адміністративно-територіальних одиниць. Порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою.

Конституційно-правовий статус автономії. Види автономій. Конституція Автономної Республіки Крим. Органи влади автономії.

Предметний напрям: господарське право

Правове забезпечення державної економічної політики. Поняття і основні напрями державної економічної політики. Форми реалізації державної економічної політики. Прогнозування та планування економічного і соціального розвитку. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності.

Участь органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері господарювання. Основи правового статусу органів державної влади та органів місцевого самоврядування як учасників господарських відносин. Принципи, методи і засоби державного регулювання господарської діяльності. Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Особливості управління господарською діяльністю у державному та комунальному секторах економіки.

Правове регулювання обмеження монополізму і захист економічної конкуренції. Антимонопольно-конкурентна політика держави. Захист економічної конкуренції. Система органів Антимонопольного комітету України. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Загальні засади щодо господарської діяльності. Поняття та види господарської діяльності. Правова основа господарської діяльності. Суб'єкти та об'єкти господарської діяльності. Умови здійснення господарської діяльності.

Поняття, система, метод і джерела господарського права. Господарські правовідносини та їх види. Поняття і система господарського права. Метод господарського права. Джерела господарського права. Господарське законодавство.

Правова робота та юридичне обслуговування у сфері господарювання. Поняття, ознаки та цілі правової роботи. Функції та завдання правової роботи. Поняття та зміст юридичного обслуговування. Основні напрями та засоби юридичного обслуговування. Суб'єкти юридичного обслуговування.

Загальні положення про суб'єктів господарської діяльності. Поняття, ознаки та види суб'єктів господарської діяльності. Створення суб'єктів господарювання. Основні права та обов'язки суб'єктів господарювання. Припинення суб'єктів господарювання або їх діяльності.

Правовий статус господарських товариств. Загальна характеристика правового статусу господарських товариств. Утворення господарських товариств. Склад і правовий режим майна господарських товариств. Органи управління господарських товариств.

Правовий статус фізичних осіб-підприємців. Поняття фізичної особи-підприємця. Набуття статусу підприємця. Основні права та обов'язки фізичної особи-підприємця. Припинення діяльності фізичної особи-підприємця.

Правовий статус підприємств. Поняття, ознаки та види підприємств.

Створення підприємств. Права та обов'язки підприємств. Припинення підприємств чи їх діяльності.

Правовий статус об'єднань підприємств. Поняття та ознаки об'єднань підприємств. Види об'єднань підприємств. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Створення і припинення об'єднань підприємств.

Правовий статус підприємств колективної власності та інших суб'єктів господарювання. Правовий статус виробничого кооперативу. Правовий статус підприємства релігійної організації. Правовий статус кредитних спілок у сфері господарювання. Правовий статус благодійних організацій у сфері господарювання.

Загальні положення про майнову основу господарювання. Поняття та види майна у сфері господарювання. Поняття та види правового режиму майна у сфері господарювання. Загальна характеристика основних правових режимів майна у сфері господарювання. Джерела та способи формування майна суб'єктів господарювання. Корпоративні права у сфері господарювання.

Правовий режим цінних паперів у сфері господарювання. Поняття та види цінних паперів. Умови та порядок випуску цінних паперів суб'єктами господарювання. Порядок придбання цінних паперів суб'єктами господарювання. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Правова основа відновлення платоспроможності суб'єкта господарювання. Поняття неплатоспроможності та банкрутства. Досудові процедури відновлення платоспроможності боржника. Характеристика учасників у процедурі банкрутства. Умови та порядок відкриття провадження по справах про банкрутство боржника. Судові процедури банкрутства.

Загальні положення про господарські зобов'язання. Поняття і підстави виникнення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань. Виконання господарських зобов'язань. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Припинення та недійсність господарських зобов'язань.

Господарський договір. Правова основа, поняття й ознаки господарських договорів. Види і функції господарських договорів. Зміст господарських договорів. Укладення господарських договорів. Виконання і забезпечення виконання господарських договорів. Зміна та розірвання господарських договорів.

Загальні положення про господарсько-правову відповідальність. Поняття, принципи і функції господарсько-правової відповідальності. Види господарсько-правової відповідальності. Підстави і межі господарсько-правової відповідальності. Форми господарсько-правової відповідальності. Порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.

Відшкодування збитків у сфері господарювання. Поняття, види та склад збитків у сфері господарювання. Підстави та умови відшкодування збитків у сфері господарювання. Порядок відшкодування збитків у сфері господарювання.

Штрафні та оперативно-господарські санкції. Поняття штрафних санкцій, їх види. Підстави та порядок застосування штрафних санкцій. Визначення розміру штрафних санкцій. Поняття оперативно-господарських санкцій та їх види. Підстави та порядок застосування оперативно-господарських санкцій.

Адміністративно-господарські санкції. Поняття адміністративно-господарських санкцій. Види адміністративно-господарських санкцій. Підстави та порядок застосування адміністративно-господарських санкцій. Строки застосування адміністративно-господарських санкцій. Гарантії прав суб'єктів господарювання в разі неправомірного застосування до них адміністративно-господарських санкцій.

Загальні положення про захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання. Поняття та правова основа захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання. Підстави захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання. Форми захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання. Способи захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання.

Правові засади фінансування та кредитування господарської діяльності. Поняття, види та правова основа фінансування господарської діяльності. Поняття, види кредитних операцій банків, правова основа кредитування господарської діяльності. Види і форми кредитів у сфері господарювання. Кредитний договір за участю суб'єктів господарювання.

Правові засади здійснення розрахунків у сфері господарювання. Поняття розрахункових правовідносин, принципи та правова основа їх здійснення. Форми здійснення розрахунків у господарській діяльності. Порядок відкриття та обслуговування банківського рахунку. Відповідальність за порушення умов здійснення розрахунків у господарській діяльності.

Правові засади інформаційного забезпечення господарської діяльності. Поняття інформації та види інформаційних ресурсів у сфері господарювання. Правовий режим інформаційних ресурсів у сфері господарювання. Захист прав суб'єктів господарювання у сфері інформаційного забезпечення.

Правові засади ведення бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової звітності в господарській діяльності. Правова основа ведення бухгалтерського та податкового обліку і складання фінансової звітності. Організація бухгалтерського та податкового обліку. Організація складання фінансової звітності.

Правова основа оподаткування у сфері господарювання. Оподаткування як засіб регулювання господарської діяльності. Правові засади оподаткування у сфері господарювання. Права і обов'язки суб'єктів господарювання як платників податків. Контроль за виконанням вимог податкового законодавства суб'єктами господарювання. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення податкового законодавства.

Правове забезпечення якості продукції, товарів, робіт та послуг. Поняття та ознаки (критерії) якості продукції, товарів, робіт, послуг. Засоби забезпечення якості продукції, товарів, робіт, послуг (стандартизація і сертифікація). Державний нагляд за додержанням стандартів, норм та правил. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення законодавства щодо забезпечення якості продукції, товарів, робіт, послуг.

Правове забезпечення ціноутворення у сфері господарювання. Поняття, функції і види цін (тарифів). Законодавство про ціноутворення. Порядок

встановлення цін (тарифів). Державне регулювання цін, контроль (нагляд) і спостереження у сфері ціноутворення. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення законодавства про ціни і ціноутворення.

Правове регулювання господарсько-торговельної діяльності. Поняття, види і правова основа господарсько-торговельної діяльності. Правове регулювання матеріально-технічного постачання та збуту. Правове регулювання енергопостачання. Правове регулювання оптової торгівлі. Правове регулювання роздрібною торгівлі і громадського харчування.

Правове регулювання надання в оренду майна, лізингової та концесійної діяльності. Поняття, правова основа, суб'єкти, умови надання в оренду майна. Поняття, правова основа, суб'єкти, умови здійснення лізингової діяльності. Поняття, правова основа, суб'єкти, умови здійснення концесійної діяльності. Відповідальність за порушення у сфері надання в оренду майна, лізингової та концесійної діяльності.

Правове регулювання інвестиційної діяльності. Поняття і види інвестиційної діяльності. Правова основа інвестиційної діяльності. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиційні договори. Відповідальність за порушення умов здійснення інвестиційної діяльності.

Правове регулювання інноваційної діяльності. Поняття та види інноваційної діяльності. Суб'єкти і об'єкти інноваційної діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності. Правовий режим інноваційних проектів, продуктів і продукції. Договірні відносини в інноваційній діяльності.

Правове регулювання будівельної діяльності. Поняття і правова основа будівельної діяльності. Учасники будівельної діяльності. Умови і порядок здійснення будівельної діяльності. Система договірних зв'язків. Відповідальність за порушення законодавства про будівельну діяльність.

Правове регулювання фінансово-господарської діяльності. Правове регулювання фінансового посередництва. Правове регулювання банківської діяльності. Правове регулювання страхової діяльності. Правове регулювання аудиторської діяльності. Правове регулювання посередництва на ринку цінних паперів.

Правове регулювання комерційного посередництва (агентської діяльності) у сфері господарювання. Поняття і правова основа комерційного посередництва (агентської діяльності). Суб'єкти агентської діяльності. Умови здійснення агентської діяльності. Агентський договір: поняття, форма, предмет, порядок укладання і припинення. Відповідальність за порушення законодавства про агентську діяльність.

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття, принципи і правова основа зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, їх права і обов'язки. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічний договір (контракт). Відповідальність за порушення законодавства про зовнішньоекономічну діяльність.

Правове регулювання оціночної діяльності. Поняття, форми та правова основа професійної оціночної діяльності. Суб'єкти оціночної діяльності, їх права та обов'язки. Порядок, підстави та умови проведення оцінки майна. Договір на проведення оцінки майна. Відповідальність за порушення умов здійснення оціночної діяльності.

Правове регулювання рекламної діяльності. Поняття та правова основа рекламної діяльності. Суб'єкти рекламної діяльності. Умови здійснення рекламної діяльності. Система господарських договорів у рекламній діяльності. Відповідальність за порушення умов здійснення рекламної діяльності.

Правове регулювання господарської діяльності у сфері транспорту. Поняття і види господарської діяльності у сфері транспорту. Правова основа господарської діяльності у сфері транспорту. Суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність у сфері транспорту.

Умови здійснення господарської діяльності у сфері транспорту. Державне регулювання господарської діяльності у сфері транспорту. Система господарських договорів у сфері транспорту. Відповідальність за порушення умов здійснення господарської діяльності у сфері транспорту.

Правове регулювання господарської діяльності у сфері телекомунікацій. Загальні засади господарської діяльності у сфері телекомунікацій. Організаційно-правові основи здійснення господарської діяльності у сфері телекомунікацій. Відповідальність за правопорушення при здійсненні господарської діяльності у сфері телекомунікацій.

Правове регулювання господарської діяльності у сфері рекреації (рекреаційної діяльності). Поняття та види рекреаційної діяльності, правова основа її здійснення. Суб'єкти та об'єкти рекреаційної діяльності. Умови здійснення рекреаційної діяльності. Система господарських договорів у рекреаційній діяльності. Відповідальність за порушення умов здійснення рекреаційної діяльності.

Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Поняття та правова основа господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Суб'єкти господарювання у сфері охорони здоров'я. Умови здійснення господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Відповідальність за порушення умов здійснення господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.

Спеціальний режим господарювання. Поняття та види спеціального режиму господарювання. Спеціальні (вільні) економічні зони та території пріоритетного розвитку: поняття та особливості господарської діяльності. Генеза законодавства щодо створення спеціальних (вільних) економічних зон та територій пріоритетного розвитку. Інші спеціальні режими господарювання.

Господарське процесуальне право. Предмет, метод, система господарського процесуального права. Принципи господарського процесуального права. Джерела господарського процесуального права. Господарські процесуальні правовідносини. Поняття та види господарських спорів. Причини виникнення господарських спорів. Досудове врегулювання господарських спорів. Порядок пред'явлення претензій. Порядок і строки розгляду претензій. Врегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні,

зміні і розірванні господарських договорів. Органи, які вирішують господарські спори. Система господарських судів в Україні. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських спорів. Учасники судового процесу. Процесуальні строки. Докази і доказування в господарському судочинстві. Судові витрати. Письмові заяви учасників справи. Поняття та види позовів. Забезпечення позову. Вирішення господарських справ у суді першої інстанції. Позовне і наказне провадження. Процесуальні акти (судові рішення) господарського суду. Перегляд судових рішень в апеляційному, касаційному порядку. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Розгляд справ третейськими судами. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів. Провадження у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах. Судовий контроль за виконанням рішень.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

Предметний напрям: теорія держави і права

1. Загальна характеристика теорії держави і права.
2. Проблеми методології та методів дослідження держави і права.
3. Загальнотеоретичні поняття, предмет і взаємозв'язок теорії держави і права з іншими науками про людину та суспільство.
4. Поняття держави, її соціальне призначення та функції.
5. Типологізація держав.
6. Класифікація форм держави, загальні проблеми та принципи організації державного механізму.
7. Держава і громадянське суспільство.
8. Держава в політичній системі суспільства.
9. Національна держава, демократична держава, соціальна держава.
10. Держава в умовах інтеграції і глобалізації.
11. Сучасні концепції праворозуміння, загальне розуміння права, об'єктивне та суб'єктивне в праві.
12. Принципи права, право і закон.
13. Соціальне призначення та функції права, цінність права, місце права в системі соціального регулювання, право і держава.
14. Права людини, класифікація прав людини та їх гарантії, права людини та право.
15. Правова держава.
16. Правове регулювання, структура й основні складові механізму правового регулювання.
17. Типи та методи правового регулювання, дія права та його соціальна ефективність.
18. Джерела та форми права, класифікація джерел права в різних правових системах, нормативно-правовий акт як основне джерело в правовій системі України.
19. Нормотворча діяльність і техніка.
20. Поняття правової норми, галузі і інститути права та їх класифікація.
21. Законодавство та його структура, тлумачення законодавства.
22. Правосвідомість, її структура та види, право і мораль, правова культура суспільства та особи.
23. Зміст і структура правовідносин, проблеми реалізації суб'єктивних прав і юридичних обов'язків.
24. Правозастосовна діяльність, законність і правопорядок.
25. Правова поведінка, правомірна поведінка та правопорушення.
26. Юридична відповідальність і її механізм.
27. Правова система суспільства та її структура, класифікація правових систем сучасності.

28. Сім'ї правових систем, національна правова система, міждержавні правові системи.
29. Формування нових правових систем, порівняльне правознавство.
30. Становлення та особливості розвитку державності, права та правової системи України.

Предметний напрям:

Конституційне право України

1. Поняття та види джерел конституційного права. Джерела природного та позитивного права. Система джерел конституційного права України.
2. Природа конституції. Основні положення доктрини установчої влади. Конституція України як акт установчої влади народу.
3. Сутність конституціоналізму. Конституційна держава.
4. Способи прийняття конституцій. Парламентський спосіб прийняття конституції. Аналіз процедури прийняття Конституції України 28 червня 1996 року.
5. Процедура внесення змін до Конституції України.
6. Поняття та сутність правової охорони конституції. Конституційний контроль: поняття, зміст, моделі.
7. Конституційний Суд України як спеціалізований орган конституційного контролю: завдання, функції, порядок формування, форми звернення до КСУ
8. Компетенція Конституційного Суду України. Конституційне провадження. Новели правового регулювання згідно із Законом «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р.
9. Акти Конституційного Суду України: види, порядок прийняття, набрання чинності, юридичне значення. Поняття окремої думки до рішення КСУ.
10. Поняття та сутність конституційного ладу. Конституційний лад як устрій конституційної держави.
11. Засади конституційного ладу України: загальна характеристика
12. Принцип свободи людини, визнання її найвищою соціальною цінністю як засада конституційного ладу України.
13. Верховенство права: поняття, сутність, елементи.
14. Принцип поділу державної влади: природа, сутність, реалізація в Україні.
15. Національний та народний суверенітет, їх співвідношення із державним суверенітетом України.
16. Народ як єдине джерело влади. Право народу на супротив свавільній владі.
17. Україна як демократична, соціальна, правова держава.
18. Україна як унітарна держава із республіканською формою правління.

19. Правовий режим воєнного стану: підстави та порядок запровадження, зміст.
20. Правовий режим надзвичайного стану: підстави та порядок запровадження, зміст.
21. Державні символи як ознаки державного суверенітету України. Правове регулювання державних символів за Конституцією України.
22. Конституційні гарантії та правові засади функціонування державної мови в Україні.
23. Поняття громадянського суспільства, його зв'язок із конституційною державою.
24. Політичні партії: порядок утворення, конституційно-правовий статус, особливості припинення діяльності.
25. Конституційно-правовий статус громадських об'єднань.
26. Принципи конституційно-правового статусу людини та громадянина.
27. Поняття і зміст громадянства України. Принципи громадянства України.
28. Набуття громадянства України: підстави та умови.
29. Способи припинення громадянства України.
30. Міжнародно-правові стандарти прав та свобод людини і громадянина та їх імплементація в Україні.
31. Конституційна система охорони та захисту прав та свобод людини і громадянина.
32. Конституційно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні.
33. Конституційно-правовий статус біженців, іммігрантів, закордонних українців.
34. Поняття та види виборів. Активне та пасивне виборче право.
35. Поняття виборчої системи. Загальна характеристика видів виборчих систем.
36. Поняття та види референдумів. Акти, прийняті на референдумі, проблеми їх реалізації.
37. Всеукраїнський референдум: характерні риси, предмет, види. Правова характеристика всеукраїнських референдумів 1991 та 2000 років.
38. Президент України як глава держави. Місце Президента в системі органів державної влади України.
39. Представницький мандат Президента України. Порядок обрання та вимоги до кандидата на пост Президента. Недоторканність Президента.
40. Конституційні підстави припинення повноважень Президента України. Підстави та процедура імпічменту. Самоусунення Президента від виконання конституційних повноважень.
41. Допоміжні органи та установи при Президентові України. Адміністрація Президента України.
42. Верховна Рада України як парламент: виборний, представницький, колегіальний, періодично-змінний, законодавчий орган.

43. Загальна характеристика функцій парламенту. Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади.

44. Організаційна структура ВРУ. Правовий статус Голови ВРУ та його заступників. Правовий статус комітетів ВРУ. Тимчасові комісії ВРУ: види, функції, порядок утворення.

45. Структурування ВРУ за політичним критерієм. Правовий статус депутатських фракцій, коаліції депутатських фракцій. Парламентська опозиція.

46. Народний депутат України – представник Українського народу у Верховній Раді України. Правова природа та зміст депутатського мандату. Припинення повноважень народного депутата України. Депутатський індемнітет та імунітет.

47. Поняття та правова природа Уряду – Кабінету Міністрів України. Місце Уряду в системі органів державної влади. Порядок формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.

48. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України.

49. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Резолюція недовіри до уряду.

50. Конституційні засади судоустрою та статусу суддів в Україні.

51. Вища рада правосуддя: склад, порядок формування, компетенція.

52. Основні положення конституційної реформи у сфері правосуддя (зміни до Конституції 2016 року).

53. Державна територія та державний кордон України. Територіальне верховенство держави.

54. Система адміністративно-територіального устрою України.

55. Поняття та види автономій. Конституційно-правова природа автономії Криму.

56. Автономна Республіка Крим: конституційно-правовий статус, статус як окупованої території.

57. Правовий статус міст зі спеціальним статусом.

Предметний напрям: господарське право

1. Правове забезпечення державної економічної політики. Поняття і основні напрями державної економічної політики.

2. Участь органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері господарювання.

3. Правове регулювання обмеження монополізму і захист економічної конкуренції. Антимонопольно-конкурентна політика держави.

4. Поняття та види господарської діяльності. Правова основа господарської діяльності. Суб'єкти та об'єкти господарської діяльності.

5. Поняття, система, метод і джерела господарського права. Господарські правовідносини та їх види.

6. Правова робота та юридичне обслуговування у сфері господарювання.

7. Поняття, ознаки та види суб'єктів господарської діяльності. Створення та припинення суб'єктів господарювання.
8. Правовий статус господарських товариств.
9. Правовий статус фізичних осіб-підприємців.
10. Правовий статус підприємств.
11. Правовий статус об'єднань підприємств.
12. Правовий статус підприємств колективної власності та інших суб'єктів господарювання: виробничого кооперативу, підприємства релігійної організації, кредитних спілок у сфері господарювання, благодійних організацій у сфері господарювання.
13. Поняття та види майна у сфері господарювання та правового режиму майна у сфері господарювання.
14. Правовий режим цінних паперів у сфері господарювання.
15. Правова основа відновлення платоспроможності суб'єкта господарювання. Поняття неплатоспроможності та банкрутства.
16. Поняття і підстави виникнення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань. Виконання господарських зобов'язань. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Припинення та недійсність господарських зобов'язань.
17. Правова основа, поняття й ознаки господарських договорів. Види і функції господарських договорів. Укладення, виконання і забезпечення виконання господарських договорів. Зміна та розірвання господарських договорів.
18. Загальні положення про господарсько-правову відповідальність.
19. Відшкодування збитків у сфері господарювання.
20. Штрафні та оперативно-господарські санкції.
21. Адміністративно-господарські санкції.
22. Поняття та правова, форми і способи основа захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання.
23. Правові засади фінансування та кредитування господарської діяльності.
24. Правові засади здійснення розрахунків у сфері господарювання.
25. Правові засади інформаційного забезпечення господарської діяльності.
26. Правові засади ведення бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової звітності в господарській діяльності.
27. Правова основа оподаткування у сфері господарювання.
28. Правове забезпечення якості продукції, товарів, робіт та послуг.
29. Правове забезпечення ціноутворення у сфері господарювання.
30. Правове регулювання господарсько-торговельної діяльності.
31. Правове регулювання надання в оренду майна, лізингової та концесійної діяльності.
32. Правове регулювання інвестиційної діяльності.
33. Правове регулювання інноваційної діяльності.
34. Правове регулювання будівельної діяльності.

35. Правове регулювання фінансово-господарської діяльності.
36. Правове регулювання комерційного посередництва (агентської діяльності) у сфері господарювання.
37. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
38. Правове регулювання оціночної діяльності.
39. Правове регулювання рекламної діяльності.
40. Правове регулювання господарської діяльності у сфері транспорту.
41. Правове регулювання господарської діяльності у сфері телекомунікацій.
42. Правове регулювання господарської діяльності у сфері рекреації (рекреаційної діяльності).
43. Правове регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.
44. Поняття та види спеціального режиму господарювання.
45. Предмет, метод, система господарського процесуального права. Принципи господарського процесуального права. Джерела господарського процесуального права. Господарські процесуальні правовідносини.
46. Поняття та види господарських спорів. Причини виникнення господарських спорів. Досудове врегулювання господарських спорів. Порядок пред'явлення претензій. Порядок і строки розгляду претензій.
47. Система господарських судів в Україні. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських спорів. Учасники судового процесу. Процесуальні строки.
48. Докази і доказування в господарському судочинстві. Судові витрати. Письмові заяви учасників справи. Поняття та види позовів. Забезпечення позову. Вирішення господарських справ у суді першої інстанції. Позовне і наказне провадження.
49. Процесуальні акти (судові рішення) господарського суду.
50. Перегляд судових рішень в апеляційному, касаційному порядку. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базові джерела

Предметний напрям: теорія держава і права

1. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. О. Л. Копиленко та ін.; МОН України. К.: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
2. Загальна теорія держави і права: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. ред. М.В. Цвік, О.В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2009. 584 с.
3. Кельман М.С. Загальна теорія права (з схемами, кросвордами, тестами): Підручник М.С. Кельман, О.Г. Мурашин. К.: Кондор, 2002. 353 с.
4. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 р. Офіційний вісник України. 2010 г. № 721 (спеціальний випуск). С. 15. с. 25-98.
5. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. ЮрінкомІнтер. 2015. 584 с.
6. Лук'янова Г. Ю. Комплементаризм праворозуміння: актуальні наукознавчі аспекти : [монографія] Г. Ю. Лук'янова ; [передм. та заг. ред. М. С. Кельмана]. Львів : ПП Сорока Т. Б., 2014. 212 с
7. Михайліна Т. В. Роль інтегративного потенціалу правосвідомості у реформуванні правової системи: монографія. Вінниця, 2018. 312 с.
8. Національні тенденції та міжнародний досвід сучасного праворозуміння: монографія. Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук та ін. За заг. ред. Н. М. Оніщенко. К. : Юридична думка, 2013. 480 с.
9. Про порядок офіційного оприлюднення нормативноправових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України № 50397 від 10.06.1997 р. Урядовий кур'єр. 1997, 14 червня. № 107-108.
10. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник П.М. Рабінович; Львівський національний унт ім. Івана Франка. Вид. 9е, зі змін. Л.: Край, 2007. 188 с.
11. Тюріна О. В. Сучасні національні правові системи : навч. посіб. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 200 с
12. Білозьоров Є. В. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні. К.: ФОП Кандиба Т. П., 2015. 168 с.

Предметний напрям: конституційне право

1. Антологія конституційного процесу в сучасній Україні. Авторукладач Віктор Мусяяко Центр Разумкова, 2017. 780 с.

2. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні доктрина і практика формування [Текст] Нац. Унт «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків Право, 2015. 340 с.
3. Головатий С. П. Верховенство права Монографія У 3х кн. С. П. Головатий К. Видавництво «Фенікс», 2006. LXIV; 1747 с.
4. Головатий С. Тріада європейських цінностей верховенство права, демократія, права людини як основа українського конституційного ладу С. Головатий Право України. 2011. № 5. С. 159–174.
5. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави теоретикоправова модель і практична реалізація Р. Ф. Гринюк. К. Вид. дім «Ін Юре», 2004. 388 с.
6. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні Підручник. К. Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 350 с.
7. Конституційний контроль і офіційне тлумачення в діяльності Конституційного Суду України [Текст] [аналіт. зб. для нар. депутатів України VIII скликання Верховної Ради України]. Верховна Рада України, Постійн. представник Верховної Ради України у Конституц. Суді України ; [підгот. Л. В. Ружицька, К. Ю. Пуданс]. Київ Логос, 2015. 177 с.
8. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні За ред. академіка НАН України Ю.С. Шемшученка. К. Видво Юридична думка, 2008. 252 с.
9. Кудрявцева О. М. Конституційноправові основи захисту прав дитини в Україні [Текст] [монографія]. Київ Арт Економі, 2015. 265 с.
10. Мацюк А. А. Народовладдя в контексті конституційної трансформації України [Текст] [монографія]; [за наук. ред. О. Л. Копиленка] ; Інт законодавства Верховної Ради України. Київ Інт законодавства Верховної Ради України, 2015. 162 с.
11. Проблеми теорії конституційного права України За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К. Парламентське видво, 2013. 616 с.
12. Рабінович П. Практика Страсбурзького суду як орієнтир діяльності конституційних судів з імплементації європейських стандартів прав людини П. Рабінович Вісник Конституційного Суду України. 2005. № 6. с. 34-40.
13. Скрипнюк О.В. Конституційне право України підруч. для студ. вищ. навч. закл. О. В. Скрипнюк. К. Ін Юре, 2010. 672 с.
14. Совгиря О. В. Конституційне право України. Повний курс [Текст] навч. посіб. О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна. К. Юрінком Інтер, 2012. 541 с.
15. Стрижак А. А. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналіт. огляд та комент.) А. А. Стрижак. К. ІнЮре, 2010. 631 с.
16. Теоретичні проблеми розвитку конституційного законодавства України на сучасному етапі. Монографія [Ю. С. Шемшученко та ін.]; за ред. дра юрид. наук, проф., акад. НАН України Ю. С. Шемшученка, дра юрид. наук, проф. О. І. Ющика;. Київ Юридична думка, 2014. 314 с.
17. Федоренко В. Л. Конституційне право України підруч. До 20ої річниці Конституції України та 25-ї річниці незалежності України. К. Видавництво ЛіраК, 2016. 616 с.

18. Ющик О.І. Конституційні основи розвитку законодавства України навчальний посібник до 20-річчя Київського університету права НАН України О.І.Ющик, Ю.Л.Бошицький, В.І.Риндюк; НАН України, Київський унт права. Київ Юридична думка, 2015. 156 с.

**Предметний напрям:
господарське право**

1. Актуальні проблеми господарського права : Загальна частина: навч. посіб. За ред. В. С. Щербини. К. : Юрінком Інтер, 2013. 528 с.
2. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): навч. посіб. За ред. В. С. Щербини, В.В. Рєзнікової. Київ. : Ліра-К, 2016. 800 с.
3. Господарське право. Редкол.: В.А. Устименко (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2019. 784 с.
4. Правове забезпечення розвитку екологічного підприємництва («зеленої» економіки): монографія. А.Г. Бобкова, Р.Ф. Гринюк, І.Ф. Коваль та ін.; за заг. ред. А.Г. Бобкової. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 230 с.
5. Беляневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти). К.: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
6. Беляневич В. Е. Господарський процесуальний кодекс України: (із змінами та доповненнями станом на 01 серпня 2014 року): наук. - практ. коментар. 4-е вид. К. : Юстініан, 2014. 1304 с.
7. Вінник О.М. Господарське право: Навч. посібник. 2-е вид., змін. та допов. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 766 с.
8. Вінник О.М. Господарське право. Курс лекцій (загальна частина): навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2017. 240 с.
9. Віхров О.П. Правове регулювання господарських відносин в окремих сферах і галузях економіки: навч. посіб. Київ. Юрінком Інтер, 2017. 448 с.
10. Господарське право: [підручник]. О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, А.В. Смітюх та ін.; За ред. О.П. Подцерковного. Х.: Одиссей, 2012. 640 с.
11. Господарське право: практикум. А.Г. Бобкова (кер. авт. кол.), Ю.О. Моїсєєв, Ю.М. Павлюченко та ін. ; за заг. ред. А.Г. Бобкової. Харків: Право, 2018. 592 с.
12. Знаменский Г. Л. Новое хозяйственное право: избр. тр. К. : Юринком Интер, 2012. 487 с.
13. Мамутов В.К. Кодификация: сборник научных трудов. К.: Юринком Интер, 2011. 248
14. Мамутов В.К. Экономика и право: сб. научных трудов. К.: Юринком Интер, 2003. 544 с.
15. Мамутов В.К. Развитие хозяйственного законодательства и хозяйственно-правовой мысли в суверенной Украине. Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в

контексте европейского выбора: сб. науч. тр. Донецк: Юго-Восток, Лтд. 2005. С. 12-37.

16. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е вид., перероб. і допов. За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; Кол. авт.: О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. В.: Юрінком Інтер, 2008. 720 с.

17. Коваль І.Ф. Господарсько-правове регулювання відносин у сфері промислової власності: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2013. 640 с.

18. Ніколенко Л. М. Перегляд судових актів у господарському судочинстві : монографія. Маріуп. держ. ун-т. Донецьк : Юго-Восток, 2013. 490 с.

19. Світличний О. П. Господарський процес: підручник за заг. ред. Світличного О. П. К.: НУБіП України., 2016 337 с.

20. . Хозяйственный кодекс Украины: Научно-практический комментарий. Под общ. ред. А.Г. Бобковой. Харьков: Издатель ФЛ-П Валпнярчук Н.Н., 2008.1296 с.

21. Щербина В.С. Суб'єкти господарського права: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.

22. Щербина В.С. Господарське право: підручник. 6-те вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. 640 с.

23. Коваль І.Ф., Павлюченко Ю.М. Охоронна функція господарського права Право України. 2019. №8. С. 15-30.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.khpg.org/plu> – Електронна версія бюлетеня «Права людини» Харківської правозахисної групи.

2. <http://www.lawukraine.com> – Каталог українських правових ресурсів.

3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

4. <http://pravoua.com.ua> – офіційний сайт журналу «Право України».